

آينه

نگارخانه

نجفی بهانه‌است!

قاسم میرزایی‌نیکو؛ بهار ۹۶ سرآغاز پایان بی‌حساب‌و‌کتاب اداره هیئتی و فروش شهر به هر قیمت بودا... مردم ورق انتخابات را دیگرگون رقم زدند و لیست تکرار خاتمی در تهران و در بی آن نزدیک به ۲۲ استان دیگر، امید دلواپسان را ناامید و انتخاب روحانی هم خط سیاه دیگری را بر نقشه‌شان کشید... نجفی با درایت و سیاست و سابقه و تجربه‌ای که داشت بر عکس دولت روحانی که پیش‌لنکید در برابر هشت سال ریخت‌وباش و بذل‌وبخشش و فساد، توانست در مدت کم‌تر از سه ماه گزارش مستندی تنظیم کند از همه آنچه به خیالشان پاک کرده بودند و روشن کند که بدهی شهرداری بیش از ۵۰ هزار میلیارد بوده و البته بساط میل آقاییان را حیف کرد! بدون فروش شهر و تراکم و زدوبندها به کام بلندمرتبه‌سازان و چاپ‌هولوگرام و بدهی به بانک شهر، مدیریت و کار پیش رفت در اندازه کارستان. نجفی توانست نه فقط حقوق که بخشی از بدهی پیمانکاران را هم بپردازد... لیکن به‌وضوح عیان بود که پاشنه آشیل، تحقیق و تفحص بگیرویروداز بی‌حساب و سند است و دست‌آخر اینکه نجفی بناید بماند چون باز می‌شود و دیده شود و ناپسندیده!

روایت‌ها

خطر هزاره‌رافته حمایت

پوریا جبل‌عاملی: اگر فکر کنیم تا پیش از این دولت‌های مختلف راهبدر کمک به تولید را از طریق مداخله در قیمت‌گذاری بازار، ایجاد انحصار، تعرفه بالا، خطوط اعتباری ارزان و مشوق‌های گوناگون دنبال نکرده‌اند، کاملاً در اشتباهیم. تاریخ اقتصادی ایران مملو از این جنس حمایت‌ها از تولید است. حمایت‌هایی که حتی به قیمت سرکوب رفاه و اجبار ایرانیان به مصرف کالای موردنظر محقق شده است. جالب آنکه هیچ کالای ایرانی از این کانال حمایتی نتوانسته روی پای خود بایستد و تنها راننی کلان به جیب تولیدگرنامهایی وارد شده که دارای قدرت لابی گسترده بوده و حتی دولت را تا به آنجا می‌برند که هزینه نارضایتی عمومی را نیز تقبل کند.

مجوزه جنگ!

شیرین عبادی، از حقوق‌دانان غرب‌گرای حامی جریان اصلاحات است. کنشگران جریان اصلاحات پس از اعطای اجازهٔ صلح نوبل به وی، در سخنرانی‌ها و نشریات زنجیره‌ای حمایت‌های فراوانی از وی داشتند. نام شیرین عبادی در پرونده‌های گوناگون قضائی به‌عنوان وکیل مدافع اصلاح‌طلبان در دادگاه‌های مختلف درج شده بود. اسوه حقوق بشری ایرانی ترجیع‌بند گزاره‌های حمایتی بی‌ارن بنیاد باران برای برنده‌ساز از وکیل‌مدافع خود است... او در گفت‌وگو با «الی‌لیک» خبرنگار راست‌گرای نشریه بلومبرگ از لزوم تحریم‌های بیشتر علیه ایران می‌گوید و به شرکت‌های اروپایی توصیه می‌کند که در ایران سرمایه‌گذاری نکنند؛ او اصلاح نظام سیاسی ایران را ناممکن خوانده و مدعی می‌شود که «مردم ایران به نقطه‌ای رسیده‌اند که دریافته‌اند این نظام اصلاح‌پذیر نیست». ... از سوی دیگر مصطفی تاج‌زاده چند روز پیش در توییتی خواهان مقابله با ادبیات گسترش تحریم‌ها و حمایت از ناقوس جنگ بود؛ او نوشت: «ترامپ، پولتون که از تغییر رژیم در ایران سخن می‌گویند، درصدد گسترش تحریم‌ها و ایجاد ناامنی و درگیری در کشورند. وظیفه هر ایرانی مخالف دخالت خارجی حتی اگر مخالف جمهوری اسلامی هم باشد، محکوم‌کردن علنی رفتار و گفتار خشونت‌گستر این زوج نژادپرست و جنگ‌سالار است». با این شرایط، تاج‌زاده در دوراهی سختی قرار گرفته است، موضع‌گیری و سخنان شیرین عبادی رونوشت ادبیات ترامپ/ پولتون و جنگ‌سالاران غربی است، بنابراین باید به‌صورت رفتاری و گفتاری مرزبندی جدی با اسوه پوشالی حقوق بشری اصلاحات داشته باشد حتی اگر خود را از مخالفان جمهوری اسلامی بداند، اما از آن سو قیله‌گرایی نهاده‌پسند در جریان اصلاحات که ضریب آن در جریان تندرو بیشتر است، مانع از مرزبندی جدی آنان با یار سیاسی خود می‌گردد و این کنشگران با سسکوتی سرد از این گزاره‌های ضد منافع ملی عبور می‌کنند.

محسن غرویان: احمدی‌نژاد همواره احساس می‌کرد که خود و اطرافیانش حق مطلق هستند

و حقیقت محض را در اختیار دارند. بنده در یک مقطع زمانی در یک حلقه فکری حضور داشتم که این افراد گمان می‌کردند اسلام مطلق هستند و هرچه می‌گویند حقیقت محض است. به‌همین‌دلیل نیز بنده در نهایت این‌ حلقه را ترک کردم و مسیر دیگری را در پیش گرفتم. نگاه فیلسوفانه و حکیمانه به مسائل اجتماعی و سیاسی اقتضا می‌کند که انسان همواره جانب احتیاط را در نظر بگیرد و درصدی را برای احتمال خطا در نظر داشته باشد.

politics@sharghdaily.ir

محمدحسن نجفی؛ لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان

مدت‌هاست که ازسوی دولت تحویل مجلس شده است؛ اما این لایحه زمان زیادی را برای چکش‌کاری در کمیسیون قضائی مجلس گذراند؛ ماه‌های پایانی سال ۱۳۹۶ بود که برخی نمایندگان از اتمام بررسی این لایحه در کمیسیون قضائی خبر دادند و گفتند که لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان پس از رسیدگی به بودجه سال ۹۷، در دستور کار صحن مجلس قرار می‌گیرد، کار بودجه تمام شد ولی رفع اشکالات شورای نگهبان به بودجه و همچنین سه استیضاح در روزهای پایانی سال، مجال مطرح‌شدن این لایحه در دستور کار مجلس را نداد و سال ۱۳۹۶ بدون رسیدگی به این لایحه به پایان رسید.

حالا در سال ۱۳۹۷، پیش‌بینی می‌شود این لایحه در ماه‌های ابتدایی وارد دستور کار مجلس شود.

به گفته حسن‌الاسلام «حسن نوروزی»، سخنگوی کمیسیون قضائی مجلس، هفته آینده احتمالاً این لایحه در دستور کار مجلس قرار خواهد گرفت. به گفته او، «ابتدا لایحه قانون تجارت در صحن مجلس مورد بررسی قرار خواهد گرفت و بعد از آن نوبت به این لایحه می‌رسد». لایحه قانون تجارت در حدود ۱۲۰۰ صفحه است که بررسی آن می‌تواند وقت زیادی از مجلس بگیرد. او همچنین در گفت‌وگو با «شرق» ابعاد مختلف این لایحه و پندهای آن را تشریح کرده است. نوروزی معتقد است که در این لایحه نسبت به آنچه دولت تحویل داده تغییراتی ایجاد شده است.

تعریف‌واژگان

در ماده یک این لایحه به تعریف واژگان پرداخته شده است. در این توضیحات «طفل» به «هر فرد که به سن بلوغ شرعی نرسیده است» و «نوجوان» به «هر فرد زیر ۱۸ سال که به بلوغ شرعی رسیده است»، گفته می‌شود. همچنین «بی‌توجهی و سهل‌انگاری»، «کوتاهی در انجام تکالیفی از قبیل تأمین نیازهای اساسی و ضروری طفل و نوجوان یا وظایف مربوط به حضانت، قیمومت، وصایت، سرپرستی، تربیت، نظارت یا مراقبت از آنان توسط والدین، اولیا یا سرپرست قانونی یا هر شخصی که مکلف به آن است» تعریف شده است، «سوء رفتار» هم به «هرگونه فعل یا ترک فعل عمدی که سلامت جسمی، روانی، اخلاقی یا اجتماعی طفل و نوجوان را در معرض خطر و آسیب قرار دهد؛ از قبیل ضرب‌وچرخ، محبوس‌کردن، سوءاستفاده جنسی، توهین یا تهدید نسبت به طفل یا نوجوان یا قراردادن او در شرایط سخت و غیرمعتارف و یا خودداری از کمک به وی» گفته می‌شود.

در تعریف «بهره‌کشی اقتصادی» هم آمده است: «به‌کارگیری غیرقانونی طفل و نوجوان و یا وادارکردن یا گم‌ردن او به کار یا خدمتی که از لحاظ جسمی، روانی، اخلاقی یا اجتماعی با نظر به وضعیت طفل و نوجوان برای وی مضر یا خطرناک باشد». «سوء رفتار» از سوی دیگر، «خرید و فروش یا هرگونه اقدام غیرقانونی که به موجب آن طفل یا نوجوان در ازای پرداخت وجه یا امتیاز و سایر موارد در اختیار دیگری قرار می‌گیرد»، برای تعریف «معامله»، «هرگونه به‌کارگیری و یا وادارکردن طفل و نوجوان در فعالیت‌های جنسی برای خود یا دیگری»، برای واژه «فحشا»، «هرگونه محتوا یا تصویری که دارای صحنه یا صور قبیحه باشد»، برای کلمه «مبتذل» و «هرگونه محتوا یا تصویری که به‌صورت واقعی یا غیرواقعی بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد -آمیزش- عمل یا اندام جنسی انسان است» برای کلمه «مستهجن» آمده است.

در این ماده همچنین برای «هرزه‌نگاری» این تعریف آمده است: «تهیه و تولید به اثری که محتوای آن بیانگر جذابیت جنسی طفل یا نوجوان مانند برهنگی، آمیزش، عمل یا اندام جنسی باشد» و برای «خطر شدید و قریب‌الوقوع» هم آمده است: «وضعیتی که حیات یا سلامت جسمی یا روانی طفل و نوجوان به‌شدت تهدید و در معرض آسیب قرار گیرد، به‌نحوی که مداخله فوری و چاره‌جویی را ایجاب نماید».

تعیین محدوده افراد تحت حمایت

اسا تکلیف محدوده افرادی که از طریق این لایحه مورد حمایت قرار می‌گیرند نیز در ماده دو آمده است: «تمام افرادی که به سن هجده سال تمام شمسی نرسیده‌اند، مشمول این قانون می‌باشند». «نوروزی» درباره ماده سه این لایحه می‌گوید: «موارد زیر درصورتی‌که طفل یا نوجوان را در معرض بزه‌دیدگی یا ورود آسیب به سلامت جسمی، روانی، اجتماعی، اخلاقی، امنیت و یا وضعیت آموزشی وی قرار دهد، وضعیت مخاطره‌آمیز محسوب شده و موجب مداخله و حمایت قانونی از طفل و نوجوان می‌شود». موارد مورد اشاره سخنگوی سخنگوی کمیسیون قضائی عبارت‌اند از: «بی‌سرپرستی طفل و نوجوان و یا بی‌توجهی و سهل‌انگاری در انجام وظایف قانونی نسبت به آنان از سوی هر شخصی که مکلف به آن است»، «اعتلای هر یک از والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی به بیماری یا اختلال‌های رفتاری، روانی یا شخصیتی و یا بیماری‌های جسمی واکثر صعب‌العلاج به تشخیص پزشکی قانونی»، «زندانی‌شدن هر یک از والدین یا سرپرستان قانونی به اعتیادهای زبان‌آور به مواد مخدر، روان‌گردان یا قمار»، «قوادی و یا دایر یا اداره‌کردن مراکز فساد و فحشا توسط هر یک از والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی و یا اشتهاز آنها به فساد اخلاق و فحشا»، «خشونت مستمر والدین، اولیا، سرپرستان قانونی و یا سایر اعضای خانواده نسبت به یکدیگر»، «عدم اقدام برای ثبت واقعه ولادت یا عدم اخذ اسناد سجلی یا هویتی برای طفل یا نوجوان بدون عذرموجه»، «بازماندن طفل و نوجوان از تحصیل»، «طرشدن طفل و نوجوان از سوی خانواده»، «کم‌توانی جسمی یا ذهنی طفل و نوجوان، ابتلای وی به بیماری‌های خاص یا اختلال هویت جنسی»، «نقض

بهارستان

نگاهی به لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان

کودک آزاری چیست؟ کودک آزار کیست؟

قوانین جزایی توسط طفل یا ارتکاب جرم توسط نوجوان و با استفاده از آنها در فعالیت‌های مجرمانه، واردشدن یا واردکردن طفل و نوجوان در فعالیت‌هایی نظیر تکدی‌گری و قاچاق و همچنین اعتیاد آنان به موادمخدر، روان‌گردان یا مشروبات الکلی»، «هرگونه وضعیت زبان‌بار ناشی از فقر شدید، آوارگی، پناهندگی، مهاجرت یا بی‌تابیعتی»، «فرار مکرر از خانه یا مدرسه و ترک‌تحصیل از سوی طفل یا نوجوان» و «سوءرفتار نسبت به طفل و نوجوان و یا بهره‌کشی از او».

به گفته «حسن نوروزی» «دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان قسوه قضائیه»، «سازمان صداوسیما» و وزارتخانه‌های «کار»، «بهداشت» و «آموزش‌وپرورش» ۱۸ سال که به بلوغ شرعی رسیده است»، گفته می‌شود.
انجام اقداماتی برای اجرای این لایحه هستند.

فصل سوم: مهم‌ترین فصل از لایحه

فصل سوم این لایحه به «جرائم و مجازات‌ها» پرداخته است که می‌توان آن را مهم‌ترین بخش از این لایحه دانست.

نوروزی در تشریح ماده ۷ گفت که «هر یک از والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی اطفال و نوجوانان، مکلف‌اند موجب‌ات تحصیل آنان را فراهم کنند و درصورت استنکاف یا وجود فراهم‌بودن شرایط برای بار اول ملزم به انجام این تکلیف می‌شوند و برای بار دوم به جزای نقدی درجه هفت و برای مراتب بعدی به جزای نقدی درجه شش محکوم می‌شوند». این ماده تصره‌ای هم دارد: «در صورت عدم‌تمکن والدین و سرپرستان قانونی، به‌تشخیص دادستان، وزارت آموزش‌وپرورش و سازمان بهزیستی مکلف‌اند امکانات لازم را برای تحصیل اطفال و نوجوانان فراهم کنند».

ماده ۸ هم می‌گوید: «هرکس با تهدید، ترغیب یا تشویق موجب فرار طفل و نوجوان از خانه یا مدرسه و یا ترک‌تحصیل وی شود یا اطفال و نوجوانان را بدین منظور قریب دهد و یا موجب‌ات آن را تسهیل یا فراهم کند، در صورت فرار یا ترک تحصیل، حسب مورد به یک یا چند مجازات درجه شش محکوم می‌گردد و در غیر این صورت برای بار اول با اخطار پلیس اطفال و نوجوانان مواجه می‌شود و در صورت تکرار به مجازات فوق محکوم می‌شود».

به گفته سخنگوی کمیسیون قضائی در ماده ۹ آمده: «هرگاه در اثر بی‌توجهی و سهل‌انگاری اشخاص غیر از والدین نسبت به اطفال و نوجوانان تنبیه ز واقع شود، مقصر علاوه بر پرداخت دیه به

در این ماده همچنین برای «هرزه‌نگاری» این تعریف آمده است: «تهیه و تولید به اثری که محتوای آن بیانگر جذابیت جنسی طفل یا نوجوان مانند برهنگی، آمیزش، عمل یا اندام جنسی باشد» و برای «خطر شدید و قریب‌الوقوع» هم آمده است: «وضعیتی که حیات یا سلامت جسمی یا روانی طفل و نوجوان به‌شدت تهدید و در معرض آسیب قرار گیرد، به‌نحوی که مداخله فوری و چاره‌جویی را ایجاب نماید».
تعیین محدوده افراد تحت حمایت
اسا تکلیف محدوده افرادی که از طریق این لایحه مورد حمایت قرار می‌گیرند نیز در ماده دو آمده است: «تمام افرادی که به سن هجده سال تمام شمسی نرسیده‌اند، مشمول این قانون می‌باشند». «نوروزی» درباره ماده سه این لایحه می‌باشند. زیر درصورتی‌که طفل یا نوجوان را در معرض بزه‌دیدگی یا ورود آسیب به سلاّت جسمی، روانی، اجتماعی، اخلاقی، امنیت و یا وضعیت آموزشی وی قرار دهد، وضعیت مخاطره‌آمیز محسوب شده و موجب مداخله و حمایت قانونی از طفل و نوجوان می‌شود». موارد مورد اشاره سخنگوی سخنگوی کمیسیون قضائی عبارت‌اند از: «بی‌سرپرستی طفل و نوجوان و یا بی‌توجهی و سهل‌انگاری در انجام وظایف قانونی نسبت به آنان از سوی هر شخصی که مکلف به آن است»، «اعتلای هر یک از والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی به بیماری یا اختلال‌های رفتاری، روانی یا شخصیتی و یا بیماری‌های جسمی واکثر صعب‌العلاج به تشخیص پزشکی قانونی»، «زندانی‌شدن هر یک از والدین یا سرپرستان قانونی به اعتیادهای زبان‌آور به مواد مخدر، روان‌گردان یا قمار»، «قوادی و یا دایر یا اداره‌کردن مراکز فساد و فحشا توسط هر یک از والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی و یا اشتهاز آنها به فساد اخلاق و فحشا»، «خشونت مستمر والدین، اولیا، سرپرستان قانونی و یا سایر اعضای خانواده نسبت به یکدیگر»، «عدم اقدام برای ثبت واقعه ولادت یا عدم اخذ اسناد سجلی یا هویتی برای طفل یا نوجوان بدون عذرموجه»، «بازماندن طفل و نوجوان از تحصیل»، «طرشدن طفل و نوجوان از سوی خانواده»، «کم‌توانی جسمی یا ذهنی طفل و نوجوان، ابتلای وی به بیماری‌های خاص یا اختلال هویت جنسی»، «نقض

۵- بهره‌کشی جنسی از طفل و نوجوان از طریق عرضه، دراختیارگرفتن، وادار یا جیرنمودن برای هرزه‌نگاری یا سوء استفاده جنسی به مجازات حبس درجه شش؛

۶- در دسترس قراردادن یا ارائه محتوا یا اثر

مستهجن یا مبتذل به طفل یا نوجوان به یک یا چند مجازات درجه هشت؛

۷- استفاده از طفل و نوجوان برای تهیه، تولید، توزیع، تکثیر، نمایش، فروش و نگهداری آثار سمعی و بصری مستهجن یا مبتذل، حسب مورد به حداکثر مجازات مقرر در قانون مربوطه؛

۸- واردات، صادرات، حمل، تکثیر، انتشار، عرضه، معامله یا بارگذاری محتوا یا اثر مستهجن یا مبتذل که در آنها از اطفال و نوجوانان بهره‌گیری شده و یا حمل و نگهداری آنها قصد به یکی از مجازات‌های درجه شش؛ ۹- برقراری ارتباط با طفل و نوجوان در فضای مجازی به منظور هرگونه آزار جنسی یا ارتباط جنسی ناشروع به یکی از مجازات‌های درجه شش».

قاجاق طفل ونوجوان

«نوروزی» ماده ۱۱ لایحه را به این شرح توضیح داد: «هرگونه معامله راجع به طفل و نوجوان از جمله خریدوفروش آنان ممنوع و مرتکب به مجازات حبس درجه پنج محکوم می‌شود، چنانچه این رفتار با هدف فحشا و هرزه‌نگاری، بهره‌کشی اقتصادی، برداشت اعضا یا جوراح و یا استفاده از طفل و نوجوان در فعالیت‌های مجرمانه باشد، مرتکب به مجازات درجه پنج محکوم می‌شود». این‌ ماده هم دو تبصره دارد: تبصره یک می‌گوید: «اشخاصی که واسطه‌گری در ارتکاب جرم موضوع این‌ ماده را حرفه خود قرار داده باشند، به حداکثر مجازات مباشر جرم محکوم می‌شوند در غیر این صورت به مجازات معاون محکوم می‌شوند». تبصره دو هم معتقد است: «هرگاه کارکنان نهادهای حکومتی مأمور به خدمات عمومی اعم از دولتی و غیردولتی در ارتکاب جرم موضوع این‌ماده دخالت داشته باشند، علاوه بر مجازات اصلی به محرومیت اجتماعی درجه پنج محکوم می‌شوند».

در ماده ۱۲ این ماده آمده: «هر کس مرتکب قاجاق اطفال و نوجوانان شود حسب مورد به مجازات حبس درجه چهار محکوم می‌شود».

سخنگوی کمیسیون قضائی همچنین ماده ۱۳ را به این شرح توضیح داد: «هرکس مرتکب انتقال، خرید، فروش یا قاجاق اعضا و

جوارح طفل و نوجوان شود، به مجازات حبس درجه سه محکوم می‌شود. این ماده هم مانند ماده ۱۱ دو تبصره دارد: در تبصره یک آمده: «انتقال اعضا و جوارح به بیماران نیازمند طبق «قانون پیوند اعضای بیماران فوت‌شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است، مصوب مجلس شورای اسلامی» باشد». همچنین در تبصره دو هم گفته شده که «چنانچه پزشکان یا اشخاص مرتبط با امور پزشکی در ارتکاب جرم موضوع این ماده شرکت یا معاونت داشته باشند، علاوه بر مجازات مقرر در این ماده محکوم می‌شوند». در ماده ۱۴ به ابعاد دیگری از رفتار با طفل و نوجوان پرداخته شده است؛ به گفته نوروزی، طبق این ماده «هرکس به هر نحو موجب‌ات ارتکاب به خودکشی طفل یا نوجوان را فراهم آورد یا تسهیل کند و مشمول مقررات حد یا قصاص نشود، علاوه بر پرداخت دیه طبق مندرج در پندهای فوق محکوم می‌شود».

مجازات‌ها

ث) آزار جنسی یا عاطفی ناشی از بی‌توجهی و سهل‌انگاری شدید و مستمر حسب مورد به یکی از مجازات‌های درجه هشت». البته این ماده هم تبصره‌ای دارد که می‌گوید: «هرگاه بی‌توجهی و یا سهل‌انگاری والدین منجر به نتایج موضوع این ماده شود، حسب مورد به مجازات تا حداقل مندرج در پندهای فوق محکوم می‌شوند».
مجازات‌ها
«نوروزی» در تشریح ماده ۱۰ این لایحه گفت: «هر کس نسبت به طفل یا نوجوان مرتکب آزار یا سوءاستفاده جنسی شود، در صورتی که مشمول مجازات حد نباشد یا بدترنگرفتن شرایطی مانند وضعیت بزه‌دیده، شرایط مرتکب و آثار جرم، به‌ترتیب زیر مجازات می‌شود: ۱- آزار جنسی تماسی یا عنف یا یا محارم به جس درجه پنج؛ ۲- سایر آزارهای جنسی تماسی به یکی از مجازات‌های درجه شش؛ ۳- آزار جنسی غیرتماسی با عنف یا با محارم به یکی از مجازات‌های درجه هفت؛ ۴- سایر آزارهای جنسی غیرتماسی به یکی از مجازات‌های درجه هشت؛

مذکور در قانون کار به مجازات درجه شش نیز محکوم می‌شود».

سخنگوی کمیسیون قضائی مجلس در تشریح ماده ۱۶ می‌گوید: «فروش یا در اختیار قراردادن مواددخانی به اطفال و نوجوانان یا به واسطه آنان، موجب ضبط مواددخانی کشف‌شده و محکومیت مرتکب به جزای نقدی درجه هشت و در صورت تکرار یا تعدد تخلف، به جزای نقدی درجه هفت می‌شود».

مسئولیت اجتماعی افراد

از مساده ۱۷ به بعد تا چند ماده از این لایحه، می‌توان گفت به مسئولیت اجتماعی افراد پرداخته است.

در شرح ماده ۱۷ آمده: «هرکس از وقوع جرم یا شروع آن یا خطر شدید و قریب‌الوقوع علیه طفل و نوجوانی مطلع بوده یا شاهد وقوع آن باشد و با وجود توانایی اعلام و گزارش به مقامات یا مراجع صلاحیت‌دار و کمک طلبیدن از آنها از این امر خودداری کند یا در صورت عدم‌دسترسی به این مقامات و مراجع و یا عدم‌تأثیر دخالت آنها در رفع تجاوز و خطر، اقدام فوری و متناسب برای جلوگیری از وقوع خطر و یا تشدید نتیجه آن امتناع نماید، مشروط بر اینکه با این اقدام، خطری مشابه یا شدیدتر متوجه خود او یا دیگران نشود، به یکی از مجازات‌های درجه هفت محکوم می‌شود».

اما ماده ۱۷ یک تبصره هم دارد که طبق آن «اگر مرتکب جرم مذکور در این ماده از افرادی باشد که مطابق قوانین و مقررات و یا برحسب وظیفه شغلی مکلف به اعلام، گزارش یا کمک می‌باشند و یا به‌القضای حرفه خود می‌توانند کمک مؤثری نمایند، به دو یا هر سه مجازات درجه هفت و حسب‌مورد به انقصال موقت از خدمات دولتی یا عمومی یا محرومیت از فعالیت در آن حرفه به مدت شش ماه تا دو سال محکوم نماید».

طبق ماده ۱۸ این لایحه به حمایت از کسانی پرداخته که وقوع جرم علیه کودکان و نوجوانان را گزارش می‌دهند: «افشای هویت کسی که وقوع جرم یا شروع به ارتکاب آن یا خطر شدید و قریب‌الوقوع علیه طفل یا نوجوان را گزارش می‌دهد، جز با رضایت خود او یا به‌موجب دستور ممنوع است و مرتکب به مجازات درجه هشت محکوم می‌شود و در مواردی که افشای هویت موجب وقوع جرم علیه گزارش‌دهنده شود، افشاکندنده حسب‌مورد به یک یا چند مجازات درجه هفت محکوم می‌شود».

به گفته نوروزی ماده ۱۹ این لایحه درباره اشاعه جرم یا آموزش ارتکاب آن است: «هرکس با افشای هویت یا ارائه اطلاعات یا اسارت طفل و نوجوان بزه‌دیده یا در وضعیت مخاطره‌آمیزبودن وی یا تشریح جزئیات جرائم ارتکابی از طریق رسانه‌های گروهی و یا توزیع، تکثیر، انتشار و نمایش فیلم یا عکس و مانند آن که موجب تجری دیگران شود و همچنین اشاعه جرم یا آموزش شیوه ارتکاب آن موجب بروز هرگونه ضرر یا آسیب به طفل و نوجوان یا خانواده وی شود، به مجازات درجه هشت محکوم می‌شود».

در تبصره ماده ۱۹ آمده: «هرگاه توزیع، انتشار و نمایش فیلم یا عکس و مانند آن به صورت محدود و به منظور استفاده علمی یا در جهت مصالح کودک یا کمک به او باشد و همچنین سایر موارد به تشخیص قاضی از شمول این ماده مستثنی است».

سخنگوی کمیسیون قضائی مجلس ماده ۲۰ این لایحه را این‌گونه شرح داده: «هرگاه کارکنان نهادهای حکومتی، دستگاه‌های اجرایی و یا نهادهای غیردولتی که مسئولیت نگهداری، مراقبت، آموزش و تربیت طفل و نوجوان را به عهده دارند یا در مورد مربوط به آنان فعالیت می‌کنند به هر نحو در ارتکاب جرائم عمدی موضوع این قانون شرکت یا معاونت داشته باشند، علاوه بر مجازات مقرر با توجه به نقش مرتکب به یک یا چند مورد از محرومیت‌ها و ممنوعیت‌های درجه شش محکوم می‌شوند». همچنین طبق ماده۲۵ «چنانچه شخص حقوقی در ارتکاب جرائم این قانون دخالت داشته باشند، به مجازات‌های مقرر در ماده ۲۰ قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود. درصورتی‌که ارتکاب جرم صرفاً منسب به یکی از شعب شخص حقوقی باشد، مجازات انحلال شخص حقوقی صرفاً نسبت به شعبه مربوط اعمال می‌شود». در ماده ۲۲ هم آمده که «در موارد زیر مرتکب جرم به بیش از میانگین حداقل و حداکثر تا حداکثر مجازات مقرر قانونی محکوم خواهد شد:

الف) مرتکب جرائم موضوع مواد۱۰،۱۱و۱۳و۱۴ این قانون از افرادی باشد که سمت ولایت، وصایت،قیمومت یا سرپرستی دارد یا در هر نحو مراقبت و نگهداری از طفل و نوجوان بر عهده او می‌باشد.

ب) جرائم موضوع این قانون با یافته و استفاده شده باشد

طبق قانون مجازات اسلامی ارتکاب باید.

آمده «در صورتی که مرتکب جرائم موضوع این قانون نوجوان باشد، موارد تشدید مجازات نسبت به وی اعمال می‌شود». به گفته سخنگوی کمیسیون قضائی، در ماده ۲۴ آمده «اموال و اشیایی که به منظور ارتکاب جرائم موضوع این قانون اختصاص یافته و استفاده شده باشد و نیز عواید حاصل از ارتکاب آنها، در صورت موجودبودن و مصادره و در غیر این‌صورت مرتکب یا مرتکبان به تناسب میزان نقش خود علاوه بر مجازات‌های مقرر به پرداخت جزای نقدی معادل بهای کارشناسی تمام یا بخشی از اموال در هنگام وقوع جرم محکوم می‌شوند».

ادامه در صفحه ۱۵

نگاه

لایحه‌ای برای حمایت از اطفال و نوجوانان

ابراهیم ایوبی - وکیل دادگستری

● هرچند در سال ۱۳۸۱ «قانون حمایت از اطفال و نوجوانان» به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است؛ اما به دلیل نقایض موجود و نیز تشدید معضلات اجتماعی اطفال و نوجوانان مانند کودک‌آزاری، دولت در سال ۱۳۹۰ لایحه‌ای را همان عنوان «حمایت از اطفال و نوجوانان» به مجلس ارسال کرد که درحال‌حاضر مراحل نهایی خود را در کمیسیون حقوقی و قضائی می‌گذراند. آخرین ویرایش این لایحه شامل ۵۱ ماده و در چهار فصل است که در ادامه بخشی از نوآوری‌های آن را به ترتیب هر سرِفصل مرور می‌کنیم.

فصل اول (کلیات)، ماده یک در مقام بیان اصطلاحات قانون طفل را «هر فرد که به سن بلوغ شرعی نرسیده» و نوجوان را «هر فرد زیر ۱۸ سال که به بلوغ شرعی رسیده» تعریف کرده است. برای تشخیص مفهوم بالغ باید به قانون صادر در این زمینه یعنی «قانون مدنی» مراجعه کنیم. تبصره یک ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی بیان می‌دارد: «سن بلوغ در پسر ۱۸ سال تمام قمری و در دختر ۹ سال تمام قمری است»؛ در نتیجه تمام افراد زیر ۱۸ سال مشمول این قانون خواهند بود. ازجمله مواردی که موجب مداخله و حمایت قانونی از اطفال و نوجوانان می‌شود عبارت است از: بی‌سرپرستی؛ ابتلای هریک از والدین به اختلالات روانی یا بیماری جسمی صعب‌العلاج؛ زندانی‌شدن یا اعتیاد هریک از والدین؛ خشونت مستمر والدین و سرپرستان قانونی؛ عدم اخذ اسناد هویتی؛ بازماندن از تحصیل؛ طرد از سوی خانواده؛ اختلالات هویتی جنسی؛ وضعیت زیان‌بار ناشی از فقر شدید، آوارگی، پناهندگی، مهاجرت یا بی‌تابیعتی؛ فرار مکرر از خانه یا مدرسه و بهره‌رکنی.

فصل دوم (تشکیلات): در این قانون پیش‌بینی‌شده دفتری به نام «حمایت از اطفال و نوجوانان قوه قضائیه» برای ایجاد زمینه همکاری با سایر نهادها تشکیل شود و وظایفی نظیر تهیه گزارش و انجام مطالعات و تحقیقات آماری دراین‌باره را انجام دهد. ازجمله تکالیف صداوسیما در این قانون بالا بردن سطح اطلاعات مردم در حوزه حقوق اطفال و نوجوانان و ایجاد نظام رده‌بندی سنی آثار و محصولات صداوسیماست. در زمینه وزارتخانه‌ها، پوشش بیمه‌ای کامل برای نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال شافل برای وزارت تعاون و پوشش کامل بیمه سلامت برای تمام اطفال و نوجوانان ساکن ایران (صرف‌نظر از تابعیت) شایان ذکر است.

فصل سوم (جرائم و مجازات‌ها): مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در گزارش کارشناسی خود در سال ۱۳۹۱ تقریباً همه موارد جرم‌انگاری‌شده در این لایحه را به موجب «قانون حمایت از اطفال و نوجوانان» سال ۱۳۸۱ با دیگر قوانین جرم دانسته و پیشنهاد کرده است صرفاً با یک ماده واحد می‌توان مجازات جرائم علیه اطفال و نوجوانان را تشدید کرد و نیازی به تصویب قانون جدید نیست؛ باین‌حال مواردی در لایحه دیده می‌شود که جرم‌انگاری آن مسبقو به سابقه نبوده است. پیش از بررسی تعدادی از جرائم این لایحه، لازم به ذکر است که در ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲) همه مجازات‌ها از تشدید به خفیف در هشت بند درجه‌بندی شده است. این مجازات‌ها شامل حبس، جزای نقدی، سلاق، محرومیت از حقوق اجتماعی و... می‌شود؛ اما به دلیل اهمیت مجازات حبس و اینکه بیشتر مجازات‌های لایحه حبس است، درجه‌بندی مجازات حبس را بیان می‌کنیم: حبس درجه یک (بیش از ۲۵ سال)، حبس درجه دو (۱۵ تا ۲۵ سال)، حبس درجه سه (از ۱۰ تا ۱۵ سال)، حبس درجه چهار (پنج تا ۱۰ سال)، حبس درجه پنج (دو تا پنج سال)، حبس درجه شش (شش ماه تا دو سال)، حبس درجه هفت (۹۱ روز تا شش ماه) و حبس درجه هشت (حبس تا سه ماه).

برخی از اعمالی که در این لایحه جرم‌انگاری شده‌اند، عبارت‌اند از: ممانعت از تحصیل، تشویق به فرار از خانه یا مدرسه یا ترک‌تحصیل، حمله‌انگاری در مواظبت، سوءاستفاده جنسی، خریدوفروش یا قاجاق اطفال و نوجوانان، بهره‌کشی اقتصادی، فروش یا در اختیار قراردادن مواد دخانی، خودداری از کمک، یکی از نوآوری‌های جالب لایحه، جرم‌انگاری «معاونت در خودکشی» نسبت به اشخاص زیر ۱۸ سال است. به‌طور کلی افرادی که در فرایند عمل مجرمانه نقش دارند، با توجه به میزان دخالت به دو گروه «مباشر» و «معاون» تقسیم می‌شوند. مباشر کسی است که در عملیات اجرایی جرم مشارکت می‌کند؛ اما معاون فردی است که بدون اینکه شخصاً به اجرای جرم منسب به مباشر بپردازد، با رفتار عمدی خود وقوع جرم را تسهیل یا مباشر را به ارتکاب آن ترغیب کند. اصولاً خودکشی در قوانین کیفری جرم نیست؛ زیرا اگر با وجود تلاش فاعل آن، واقع نشود، جرمی رخ نداده است و اگر واقع شود، فرد فوت‌شده قابل تعقیب کیفری نخواهد بود و معاون جرم نیز به تبع جرم‌نمودن اصل عمل قابل مجازات نیست. در ماده ۱۴ لایحه «معاونت در خودکشی» نسبت به اطفال و نوجوانان به به شکل مستقل جرم‌انگاری و میزان مجازات با توجه به نتیجه به سه بخش تقسیم شده است: الف) هرگاه رفتار مرتکب موجب خودکشی منجر به فوت شود (مجازات درجه شش).

ادامه در صفحه ۱۵